

GÖÇ VE GÖÇMENLERİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TÜRKİYE'DEKİ DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ: BİR İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hasan BOZKAYA¹

¹ Doktor, Millî Eğitim Bakanlığı, Hatay, bozkayahasan75@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1272-0921.

Geliş Tarihi: 30.06.2021 Kabul Tarihi: 26.11.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.960008

Öz: Bu çalışma, 2011-2020 yılları arasında Türkiye’de göç ve göçmenler ile ilgili yazılan doktora tezlerinin içerik analizini yaparak, bu tezlerde göçmenlerin eğitimi ile ilgili durumu değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma verileri Ulusal Tez Merkezi’nden ve erişimi serbest olan toplam 62 doktora tezinin verilerine dayanılarak elde edilmiştir. İncelenen doktora tezleri; yayımlandığı yıl, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalları, konu alanları, araştırma desenleri, örneklem büyüklükleri, veri toplama tekniği ve araçları yönünden incelenmiştir. Araştırmada, tarama yöntemi kullanılarak içerik analizi yapılmış ve elde edilen bulguların yüzdeleri ile frekansları tablolar ve grafikler yardımıyla sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre göç ile ilgili en çok doktora tezinin 2019-2020 döneminde yazıldığı görülmüştür. Yazılan doktora tezlerinin en çok İstanbul ve Ankara üniversitelerinde, sosyal bilimler enstitüsünde, sosyoloji anabilim dalında ve sosyoloji alanında çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma yöntemi olarak en çok nitel araştırma deseninin kullanıldığı görülmüştür. Veri toplama tekniği ve verilerin analizinde ise araştırma yöntemi olarak en çok kullanılan nitel araştırma desenine uygun olan görüşme ve doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Konu bakımından ise incelenen tezler içerisinde sadece üç tanesinin göçmenlerin eğitimi ile ilgili olduğu ve göçmenlerin eğitimi ile ilgili yazılan tez sayısının yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmen, Türkiye, içerik analizi, doktora tezleri, göçmen eğitimi

ANALYSIS OF THESES ON MIGRATION, MIGRANTS AND MIGRANTS EDUCATION IN TURKEY: A CONTENT ANALYSIS STUDY

Abstract:

This study was carried out in order to evaluate the situation regarding the education of immigrants by analyzing the content of doctoral theses written on migration and immigrants in Turkey between 2011-2020. The study data were obtained from the National Thesis Center and based on the data of a total of 62 doctoral theses that are free to access. In the examined doctoral theses; the year it was published, its university, institute, departments, subject areas, research designs, sample sizes, data collection techniques, and tools were examined. In the research, content analysis was made using the scanning method and the percentages and frequencies of the findings were presented with the help of tables and graphics. According to the results of the analysis, it was seen that the most doctoral theses on migration were written in the 2019-2020 period. It has been determined that most of the doctoral theses written were done in Istanbul and Ankara universities, social sciences institute, sociology department and sociology field. In addition, it was seen that the most qualitative research design was used as a research method. In the data collection technique, and data analysis, interview and document analysis technique, which is suitable for the most widely used qualitative research design, was used as a research method. In terms of the subject, it was concluded that only three of the theses examined were about the education of immigrants and the number of theses written about the education of immigrants was insufficient.

Keywords: Migration, immigrant, Turkey, content analysis, doctoral dissertations, immigrant education

Giriş

Küresel veya bölgesel çapta meydana gelen gelişmeler (zorunlu veya gönüllü göçler) bütün dünyayı etkilediği gibi Türkiye’yi de etkilemektedir. Tunus’ta 2010 yılında başlayan, Ortadoğu’da devam eden ancak sonuçları bakımıyla bütün dünyayı etkileyen, demokratik bir yaşam talebiyle gerçekleşen halk hareketleri “Arap baharı” olarak adlandırılmıştır. Ortadoğu’ya büyük etkileri olan halk hareketleri, bazı ülkelerde iç savaşa dönüşmüştür. Bunun bir sonucu olarak da çok sayıda düzensiz göçmenin Türkiye’ye göç etmesine sebep olmuştur. Güncel bir konu olan ve konumu itibarıyla Türkiye’yi yakından ilgilendiren göç, geçmişte medeniyetlerin doğmasına, gelişme-

sine hatta çökmesine neden olmuş ve tarih boyunca sürekli var olmuş bir olgudur. Bu olgu insanların toplumsal hayatını farklı yönlerden etkileyen, her an değişebilen ve kendi dinamiklerini geliştirebilen yapıya sahiptir (Castels & Miller, 2008). Göçün sürekli değişebilen dinamiklere sahip olması, olgu olarak tanımını yapmayı da zorlaştırmaktadır (Akşit, 1997). Türk ve İslam kültüründe “hicret”, olarak da ifade edilen göç (Zaim, 2005), geçici veya kalıcı ikamet değişikliği (Lee, 1966) veya zamanı, şekli ve nedeni farklı olsa da insanların yer değiştirmesine sebep olan nüfus hareketleri olarak tanımlanabilir. Göç sonrası insan ve toplumlar sadece yaşadıkları yeri değiştirmekle kalmaz aynı zamanda kişisel ve toplumsal yaşamlarını içeren tüm ilişkilerini de yeniden kurarlar. Bunun sebebi göç eden insanların bir yerden başka bir yere giderken yaşamsal eşyalarının yanı sıra, dil, kültür, anı, hayal, deneyim ve yaşam biçimlerini de götürmeleridir (Adıgüzel, 2019). Göçmenlerin gittikleri yerlerde karşı karşıya kaldıkları sorunların başında ise; güvenlik, ekonomi, konut temini, sağlık, eğitim ve kültürel bütünlüşme sıralanabilir. Karşı karşıya kalınan sorunların en önemlisi eğitimidir. Göçmenlerin eğitilmesi, gittikleri ülkedeki yaşamlarını kolay sürdürme, kültürel uyumlarını tamamlayabilme ve dil öğrenimi için ihtiyaç duyulan bilgiyi, beceriyi ve davranışları kazandırır. Bundan dolayı eğitim ile göç kavramları alt boyutları olan ve birbirine bağlı kavramlardır (Ereş, 2015).

İnsan ve toplumların sürekli yer değiştirmeleri, göç olgusunun her boyutuyla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu yüzden farklı bilim dalları göçü ele alıp her yönüyle incelemelidir. Göç sonrası oluşan değişim süreciyle insanların tüm hayatlarının değişmesi, bilim insanlarının araştırma yapmasına kaynaklık etmektedir. Göç ile ilgili Türkiye’de yapılan doktora tezleri incelendiğinde 2011 yılında Arap baharının başlaması ile göçlerin artmasından bu yana göç araştırmalarının farklı bilim dalları tarafından ele alınmış olması konunun önemini ortaya koyması bakımından önemlidir. Bu araştırmada göç ve göçmenlerin eğitimi gibi önemli bir konu ile ilgili Türkiye’de 2011-2020 döneminde yazılan doktora tezlerine nasıl yansıdığı belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)’ndeki Ulusal Tez Merkezi vasıtasıyla elde edilen bilgilere göre 2011-2020 yılları arası göç ile ilgili yazılan toplam 62 erişimi serbest olan doktora tezi belirlenmiştir. Belirlenen tezlerin içerik, kapsam ve yöntem bakımından farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılıkların ve değişkenlerin tespiti amacıyla göç ile ilgili yazılan doktora tezlerinin araştırma kapsamında; yazıldıkları yıl, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalı, konusu, deseni, örneklem gruplarının büyüklüğü, veri toplama teknik ve araçları bakımından nasıl dağılım gösterdiklerine cevap aranmıştır. Göç ve eğitim konulu yurt dışında yapılan çalışmalarda farklı türdeki eğitim kademelerini kapsayan çalışmaların olduğu görülmektedir. Ayrıca bu amaçlar doğrultusunda yapılan bazı çalışmaların olduğu görülmektedir. Örneğin, Karakuş (2006) “göç olgusu ve eğitime olumsuz etkileri (Sultanbeyli örneği)” isimli araştırmasında; okulların göç aldıkları için fiziki açıdan yetersiz kaldıklarını, çocuklarının eğitimiyle ebeveynlerin az ilgilendiklerini ve okul dışındaki vakitlerde çocukların çalıştırıldıklarını tespit etmiştir. Çuhadar ve Sarı (2007) “ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okula ilişkin algılarının göç

bağlamında değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında, göç kaynaklı nüfus artışları sonucu; okulların fiziki açıdan yetersiz kaldığını, bundan dolayı eğitim hizmetlerinde aksamaların yaşandığını, bu durumdan da en çok çocukların etkilendiğini söylemişlerdir. Nar (2008) “göçün eğitime ve eğitim yönetimine etkileri (Dilovası örneği)” isimli araştırmasında; göçmen öğrencilerin yeni yaşam alanlarını güvensiz bulduklarını, sosyo-kültürel, etnik, aksan farkı gibi pek çok faktörden etkilendiklerini ifade etmiştir. Han (2010) “göç ile gelen ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları” isimli çalışmasında, göç ile Ankara’ya gelen öğrencilerde okula adaptasyon sürecinde çok önemli sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir. Parlakkaya (2010) “göçe bağlı olarak ilköğretim okullarında yaşanan istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri” isimli çalışmasında; dil sorunu, devamsızlık, öğrencilerin küfürlü konuştukları, birbirine şiddet uyguladığı ve okul araç gereçlerine zarar verdikleri bulgularına ulaşmıştır. Chen ve Tse (2010) “Kanada’daki göçmen ve Kanada doğumlu Çinli çocukların sosyal ve psikolojik uyumlarını” incelemek için yaptıkları çalışmanın sonucunda, göçmen öğrencilerin daha fazla zorluklarla karşılaştığını yerli öğrenci ve öğretmenlerin de göçmen öğrencilerin göçmen olmayan yaşatlarıyla uyum sorunları yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Martinez-Brawley ve Zorita (2011) ise işçi olarak çalışanların eğitiminde göç olgusunun göz ardı edilmesini istemişlerdir. Türkiye’de göç ile ilgili çalışmalar yapılmış olmasına karşın, Türkiye’de göç ile ilgili yapılan çalışmalarda göçmenlerin eğitimi konusu da değerlendirilmiştir. Bu amaçla yapılan araştırmalarda göç ve göçün eğitime olan etkileri farklı yönleriyle tartışılmıştır. Su ve ark. (2013) “ebeveyn ve çocuk iletişimi ile psikolojik uyumu” isimli araştırmalarında yaşam memnuniyet düzeyi en düşük olan çocukların iki ebeveyni de göç eden çocuklar olduğunu; bu çocukların yalnızlık düzeyleri, okul memnuniyetleri ile mutluluk düzeylerinde düşük olduğunu saptamışlardır. Petrishchev ve Barkanova (2014) Rus ve göçmen çocuklarının çokkültürlü eğitim ortamlarındaki sosyo-psikolojik uyumlarını karşılaştırmak için yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, Rus ve göçmen çocukların psikolojik uyum düzeylerinin benzer olduğunu, iki grubun iletişim ve liderlik becerisine sahip olduklarını, kendilerini uyumlu hissettiklerini ve diğerlerini kabullendiklerini saptamışlardır. Sarıtaş ve ark. (2016), “okullarında veya sınıflarında öğrenim gören yabancı uyruklu çocukların, öğretmen ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunları, sorunlara yönelik buldukları çözümler ve karşılaşılan sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerilerinin” neler olduğunu saptamak için yaptıkları çalışmaya göre, yönetici ve öğretmenlerin göçmen çocuklarda dil ve davranış problemleriyle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Çetingöz ve Yıldırım Doğru (2017) “göç etmiş çocuklara sunulan sosyal beceri eğitim programının stresle baş edebilme durumuna etkisini” değerlendirdikleri araştırma sonucunda, göçmen çocuklarda stres ile baş edebilme becerilerinin gelişiminde, stres ile baş edebilme programının etkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Farahani ve Bradley (2018) “göçmen olan ergenlerle ve Avusturalya’da doğan yerli ergenler arasındaki refah ve depresyon düzeylerini, uyum ve etnik kimlik, arkadaş desteği, ebeveyn desteği, okul aidiyeti arasındaki ilişkiyi” inceledikleri araş-

tırma sonucunda, İngilizce konuşan ülkelerde doğan ergenlerin iyi oluş, etnik kimlik ve uyum düzeyinin, Avustralya'da doğan veya İngilizce konuşmayan ülkelerde doğmuş ergenlerden daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Buradan hareketle daha önceki çalışmalarda, göç kaynaklı dil sorunları, uyum sorunları, okulların fiziki yetersizliği gibi değişik boyutlarıyla değerlendirildiği görülmüştür. Bu yüzden göç ile ilgili yazılan doktora tezlerinde göçün eğitim boyutuyla değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Araştırma bu yönüyle daha önceki araştırmalardan farklıdır. Alana bu anlamda katkı sağlayabileceği bu yüzden yararlı ve önemli olacağı değerlendirilmektedir.

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma paradigması benimsenerek doküman incelemesi yoluyla ve tarama modelinde bir içerik analizi olarak yapılmıştır. Çeşitli bilim dalları tarafından kullanılabilen içerik analizi hem nitel hem de nicel verilerle kullanılabilen (Elo & Kyngas, 2007) bir yöntem olup, çözümlene veya bir bütünü parçalarına ayıran analitik bir metod olarak da tanımlanabilir (Türer, 1991; Patton, 2014). İçerik analizinin amacı, birbirlerine benzeyen verilerin belirli kavram ve temalar altında bir araya getirip okuyucunun bunları anlayabileceği bir biçimde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek 2018). Belirli konular hakkında yapılan çalışmalar, sistematik bir şekilde içerik analiziyle ele alınarak araştırma sonuçlarının ve eğilimlerinin tanımlayıcı bir biçimde değerlendirilmesine olanak sunmaktadır. Diğer bir ifade ile, ayrı ayrı yapılan nicel ve nitel çalışmalar incelendikten sonra düzenlenmekte ve alan ile ilgili genel eğilimler belirlenmektedir. Bu yolla, araştırma yapan veya yapmak isteyenlere ilgili alandaki genel görüşün gösterilmesi amaçlanmaktadır (Çalık & Sözbilir 2014). Bu eğilimlerin sonraki çalışmalara yol göstermesi hedeflenmektedir. Sistematik bir teknik olan içerik analizinde (Stemler, 2001) önemli olan kategorilerdir (Mayring, 2000). Kategoriler analizden önce araştırmacı tarafından belirlenir. Daha sonra bu kategoriler daha önceden elde edilen bilgi, kuram veya deneyimlere göre şekillenir. İçerik analizinde aşamalar sırasıyla; amaçların belirlenmesi, konu ile ilgili verilerin yerinin belirlenmesi, mantıksal bir yapının geliştirilmesi, kodlama kategorilerinin belirlenmesi, sayısal hale getirilmesi ve yorumlanması olarak sıralanabilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018). Buradaki en önemli amaç ise analizler yardımıyla benzerliklerin bulunmasıdır (Kleining & Witt, 2001).

Araştırmada göç ve göçmen kelimeleri YÖK Ulusal Tez Merkezi (2021)'nin resmi internet sitesinde arattırılarak, 2011-2020 yılları arasında yazılan erişimi serbest olan doktora tezlerinden elde edilen veriler belirlenen ölçütlere (yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu, araştırma deseni, örneklem grubunun büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları) göre incelenmiş ve Microsoft Excel programına aktarılarak analizleri yapılmıştır. Araştırmanın en önemli bölümünü oluşturan analizlerin Frekans değerleri ile yüzde değerleri, grafik ve tablolar ile gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Evren/Örneklem

Araştırma evrenini Türkiye’de göç ve göçmen konulu YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi’nde ve erişimi serbest olan doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2021 yılı itibarıyla Türkiye’de 2011-2020 döneminde yazılan, göç ve göçmen anahtar kelimeleri yazılınca erişimi serbest olan ve ulaşılan 62 doktora tezi oluşturmaktadır. Elde edilen tez bilgilerinin güncel ve hatasız olduğu varsayılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırma ile 2011-2020 yılları arası yazılan tezler içerik analiz tekniğiyle incelenmiş, göç ve göçmenler ile ilgili yazılmış 62 erişimi serbest olan doktora tezleri incelendikten sonra, bu tezlerden elde edilen bulgular araştırmanın amacına uygun olarak düzenlenmiştir. Değişkenler başlıklar halinde kodlanmış ve tablo oluşturulmuştur. 8 değişkenin yer aldığı ana kategorideki araştırma bulgularına Microsoft Excel programı yardımıyla ulaşılmıştır. Elde edilen bulguların frekans (f) değerleri ile yüzde (%) değerleri, grafik ve tablolar yardımıyla sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

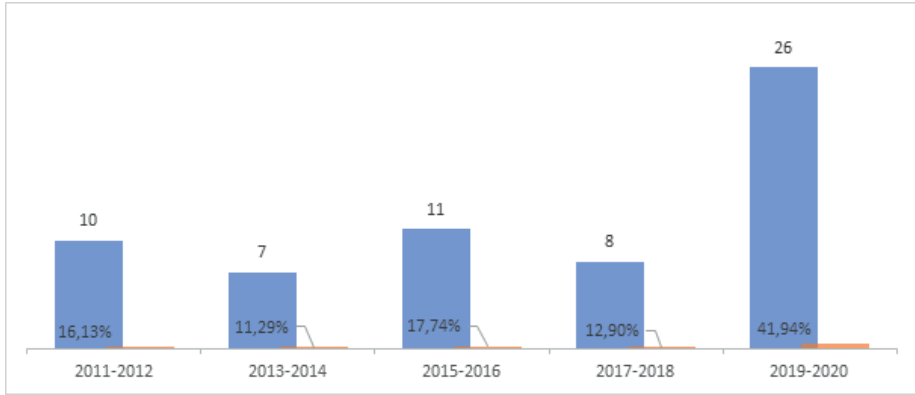
Bir araştırmada geçerliğin ve güvenirliliğin sağlanması için nelerin yapıldığı açık bir şekilde belirtilmesi çalışmanın tarafsızlık geçerliliğinin sağlanmasında en önemli faktörlerden biridir (Büyüköztürk, vd., 2018). Bu bağlamda ölçütler 3 uzmanın görüşü alındıktan sonra belirlenmiştir. Uzman görüşleri dikkate alınarak araştırmada ölçüt olarak kullanılması planlanan göç türü ve örneklem çalışmadan çıkarılmıştır. Kullanılan ölçütlerin (yayımlandığı yıl, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalı, konu alanı, araştırma deseni, örneklem büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları) güvenirliliği Miles ve Huberman (1994)’ın “Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100” formülüyle hesaplanmış (Çetin, 2016) ve güvenirlilik katsayısının %86 olduğu görülmüştür.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada; herhangi bir canlı ile ilgili uygulama yapılmadığı için etik komisyon kararına ihtiyaç duyulmamıştır. Ayrıca araştırma ve yayın etik kurallarına uygun hareket edilmiş, yapılan atıflar bilimsel ölçütlere uygun yapılmış ve kullanılan kaynaklar istenilen kurallara uygun olarak ifade edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada Türkiye’de 2011-2020 yılları arasında göç ile ilgili yazılan doktora tezleri yayın yılı, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalı, konusu, araştırma deseni, örneklem grubunun büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları bakımından incelenmiştir. Buna göre doktora tezlerinin yayımlandığı yıl aralığına göre dağılımları ve yüzdelik değerleri ise 2 yıllık dönemler şeklinde Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1. Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı ile Yüzdelerik Dağılımı (%)

Grafik 1’i incelediğimizde en çok doktora tezinin 2019-2020 yılları arasında yazıldığı, en az doktora tezinin ise 2013 -2014 yılları arasında yazıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinin, ikişer yıllık dönemler halinde bölündüğü ve toplamda beş dönemden oluştuğu görülmektedir. Yıllara göre tezlerin yüzdelerik oran dağılımları, 2011 ile 2012 yılları arası %16,13 (f=10), 2013 ile 2014 yılları arası %11,29 (f=7), 2015 ile 2016 yılları arası %17,74 (f=11), 2017 ile 2018 yılları arası %12,90 (f=8) ve 2019 ile 2020 yılları arası %41,94 (f=26)’lük bir orana sahip oldukları görülmektedir.

Buna göre Türkiye’de göç ve göçmenlerle ilgili en yüksek tez sayısına 2019-2020 yılları arası, en az tezin ise 2013-2014 yılları arası yazılmış olduğu görülmektedir. Doktora tezlerindeki artışın nedeni olarak, 2011 yılından itibaren özellikle de Suriye’deki iç karışıklık ve bu karışıklık sonrasında insanların Türkiye’ye sığınmaları ve 2019 yılına gelindiğinde insanların ülkelerine dönememiş olmalarının araştırmacıların ilgisini artırmış olabileceği varsayılabilir. 2013-2014 yılları arasında hem de Türkiye’ye çok yoğun göç dalgalarının olduğu bu yıllarda, yazılan tez sayılarındaki azalışın sebepleri ayrıca araştırılması gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada üniversitelere göre göç ve göçmenlerle ilgili yazılan tezlerin dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Yazıldığı Üniversiteye Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Üniversiteler	<i>f</i>	%
İstanbul	8	12,90
Ankara	8	12,90
Hacettepe	7	11,29
Gazi	4	6,45
Ege	4	6,45
Marmara	4	6,45
Anadolu	3	4,83
Dokuz Eylül	3	4,83
Sakarya	3	4,83
Uludağ	2	3,22
Eskişehir Osman Gazi	2	3,22
Atatürk	1	1,61
Selçuk	1	1,61
Ankara Yıldırım Beyazıt	1	1,61
İstanbul Teknik	1	1,61
Celal Bayar	1	1,61
Erciyes	1	1,61
Muğla Sıtkı Koçman	1	1,61
Galatasaray	1	1,61
Kocaeli	1	1,61
Başkent	1	1,61
Erzincan	1	1,61
İstanbul Medeniyet	1	1,61
Polis Akademisi Başkanlığı	1	1,61
Toplam	62	100

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde en yüksek yüzdeler orana sahip ilk altı üniversite ve yüzdeler şu şekildedir: İstanbul ve Ankara %12,90 ($f=8$), Hacettepe %11,29 ($f=7$), Gazi, Ege ve Marmara %6,45 ($f=4$). Türkiye’de 2011 ile 2020 yılları arasında göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinin yarısından çoğunun (%56,44) bu altı üniversitede yazıldığı görülmektedir. Bünyelerinde çok sayıda anabilim dalı olan ve doktora yapabilecek kapasiteye sahip Türkiye’deki büyük üniversitelerin göç ve göçmen konulu çalışmaların en çok yapıldığı üniversiteler olmasına neden olmuştur.

Araştırmada göç ve göçmenlerle ilgili 2011-2020 yılları arası yazılan doktora tezlerinin Enstitülere dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Enstitülere Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Enstitüler	f	%
Sosyal Bilimler	54	87,09
Tıp Bilimleri	4	6,45
Fen Bilimleri	3	4,83
Güvenlik Bilimleri	1	1,61
Toplam	62	100,0

Tablo 3 incelendiğinde göç ve göçmenler ile ilgili yazılan doktora tezlerin enstitülere göre en çok Sosyal Bilimler Enstitüsünde %87,09 (f=54)'si yazıldığı görülmektedir. Tıp Bilimleri Enstitüsü %6,45 (f=4), Fen Bilimleri Enstitüsü %4,83 (f=3) ve Güvenlik Bilimleri Enstitüsü %1,61 (f=1)'lik orana sahip oldukları görülmektedir. Tarih, coğrafya, kamu yönetimi, iktisat, uluslararası ilişkiler ve sosyoloji bölümlerinin Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde olmaları ve bu bölümlerin göç ve göçmenlerle ilgili konulara yoğunlaşmalarından dolayı Sosyal Bilimler Enstitüsünde yazılan tezlerin fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmada göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Anabilim Dalına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Anabilim Dalları	f	%
Sosyoloji	15	24,19
Uluslararası İlişkiler	5	8,06
Çalışma Ekonomisi	4	6,45
Tarih	3	4,83
Hukuk	3	4,83
Sosyal Hizmetler	2	3,22
Alman Dili ve Edebiyatı	2	3,22
Rus Dili ve Edebiyatı	2	3,22
Sosyal Bilimler	2	3,22
Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi	2	3,22
Diğer	22	37,03
Toplam	62	100,0

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye'de 2011-2020 yılları arası göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinin anabilim dalına göre dağılımının verildiği görülmektedir. Buna göre en çok çalışmanın yapıldığı ilk on anabilim dalının Sosyoloji %24,19 (f=15), Uluslararası İlişkiler %8,06 (f=5), çalışma ekonomisi %6,45 (f=4), Tarih ve Hukuk %4,83 (f=3), Sosyal Hizmetler, Alman ve Rus Dili ve Edebiyatı, Sosyal Bilimler, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi %3,22 (f=2) oldukları görülmektedir. Diğer anabilim dalları %37,30 (f=22) ile Antropoloji, Reklamcılık, Beslenme ve Diyetetik, Bilgisayar Mühendisliği, Coğrafya, Çeviribilim, Çocuk Gelişimi, Deniz İşletmeciliği, Eğitim Bilimler, İktisat, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Hemşirelik, İktisat, Karşılaştırmalı Edebiyat, Müzik, Radyo Televizyon ve Sinema, Sanat Tarihi, Sosyal Politikalar, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Halk Bilimi, Türkçe ve Sosyal Bilimler 'den oluşmaktadır. Türkiye'de 2011-2020 yılları arası göç ve göçmenler ile ilgili yazılmış olan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre çok büyük çeşitlilik göstermesi göç ve göçmen konusunun çok yönlü olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmada incelenen göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinde seçilen araştırma konusuna göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Seçilen Araştırma Konularına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Konular	f-	%
Sosyoloji	19	30,59
Çalışma Ekonomisi	5	8,06
Tarih	4	6,45
Siyasal Bilgiler	3	4,83
Uluslararası İlişkiler	3	4,83
İletişim Bilimleri	3	4,83
Hukuk	3	4,83
Eğitim ve Öğretim	3	4,83
İletişim	2	3,22
Antropoloji	2	3,22
Psikoloji	2	3,22
Batı Dilleri ve Edebiyatı	2	3,22
Sosyal Hizmetler	2	3,22
Ekonomi	1	1,61
Coğrafya	1	1,61
Bilgisayar	1	1,61
Türk Dili ve Edebiyatı	1	1,61
Gazetecilik	1	1,61
Müzik	1	1,61
Beslenme	1	1,61
Edebiyat	1	1,61
Hemşirelik	1	1,61
Toplam	62	100,0

Tablo 5 incelendiğinde Türkiye’de 2011-2020 yılları arası göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinde çok fazla konu çeşitliliğiyle, bilimsel alan zenginliği görülmektedir. En çok çalışılan konular arasındaki ilk üç konunun yüzdeler oranları ve frekans değerleri şu şekildedir: Sosyoloji %30,59 (f=19), çalışma ekonomisi %8,06 (f=5), tarih %6,45 (f=4). Türkiye’de 2011-2020 yılları arası yazılan doktora tez çalışmalarında sosyoloji konusuna daha çok yer verildiği görülmektedir.

Araştırmada göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinde tercih edilen araştırma modellerinin dağılımları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Araştırma Modeline Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Desen	f	%
Nitel	38	61,29
Nicel	11	17,74
Karma	13	20,96
Toplam	62	100,0

Tablo 6 incelendiğinde Türkiye’de 2011-2020 yılları arası göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinin %61,29 (f=38)’sinde nitel desen, %20,96 (f=13)’sinde karma desen ve 17,74 (f=11)’sinde nicel desenin kullanıldığı görülmektedir. Yazılan doktora tezlerinde en çok tercih edilen desen nitel, en az tercih edilen desen ise nicel desen olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerindeki örneklem/çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Örneklem/Çalışma Grubu Büyüklüğüne Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Örneklem/çalışma Grubu Büyüklüğü	f	%
1 ile 100 arası	16	51,61
101 ile 200 arası	4	12,90
201 ile 300 arası	6	19,35
301 ile 400 arası	1	3,22
401 ile 500 arası	2	6,45
501+	2	6,45
Toplam	31	100,0

Tablo 7 incelendiğinde yazılan doktora tezlerindeki örneklem/çalışma grubu büyüklüklerinin %51,61 (f=16)’i 1 ile 100 arasında, %12,90 (f=4)’ü 101 ile 200 arasında, %19,35 (f=6)’i 201 ile 300 arasında, %3,22 (f=1)’si 301 ile 400 arasında, %6,45 (f=2)’i 401 ile 500 arasında ve %6,45 (f=3)’ü 500’den büyük örneklem veya çalışma grubu büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Buna göre tezlerin büyük bir kısmında 1 ile 100 arasındaki örneklem veya çalışma grubu büyüklüğüne sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmada göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama teknikleri ve araçlarına göre dağılımları Tablo 8’de verilmiştir

Tablo 8. Veri Toplama Teknikleri ve Araçlarına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Ana Kategori	Alt Kategori	f	%
Doküman Analizi	Literatür Taraması	33	41,25
Anket/Ölçek	Likert Tipi	15	18,75
Görüşme	Yarı yapılandırılmış	17	21,25
	Derinlemesine	12	15,00
Gözlem	Katılımlı	3	3,75
Toplam		80	100,0

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye’de 2011-2020 yılları arası göç ve göçmenlerle ilgili yazılan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama teknikleri ve araçlarına göre tezlerin %41,25 (f=33)’inde doküman analizi, %21,25 (f=17)’inde yarı yapılandırılmış görüşme, %18,75 (f=15)’inde likert tipi anket/ölçek, %15,00 (f=12)’inde derinlemesine görüşme ve 3,75 (f=3)’inde gözlem teknikleri ile araçlarından yararlanılmıştır. Buna göre yazılan doktora tezlerinde nitel araştırma deseninin çok kullanılmasına bağlı olarak en çok çok kullanılan veri toplama tekniğinin doküman analizi ile literatür taraması olduğu görülmektedir.

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Araştırmada, göç ve göçmenler ile ilgili 2011 ve 2020 yılları arası Türkiye’de yazılmış olan 62 erişimi serbest olan doktora tezi farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Yöntem olarak içerik analizinin kullanıldığı bu araştırmada bulgular; yayınlandığı yılı, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalı, konusu, araştırmanın deseni, araştırmanın örneklem grubunun büyüklüğü, veri toplama tekniği ve araçları ile ilgili başlıklar halinde grafik ve tablolar ile sunulmuştur. Daha önce farklı bilim dallarında benzer çalışmalar yapılmış ve değişik konular ile ilgili içerik analizi çalışmaları yapılmıştır. Alkış ve Güleç (2003), Tarman, Güven ve Aktaşlı (2011), Çelik (2016), Çiftçi (2017), Erdem (2018), Turan, Sevim ve Tunagür (2018)’ün ve Alkar ve Atasoy (2020)’un benzer sınıflamalar ve kategorileri kullanarak; yayınlandığı yıl, üniversitesi, enstitüsü, anabilim dalları, konu alanları, araştırma desenleri, örneklem büyüklükleri, veri toplama tekniği ve araçları yönünden inceleyerek içerik analizi çalışmaları yaptıkları görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre göç ve göçmenler ile ilgili Türkiye’de yazılan doktora tezlerinin en fazla 2019-2020 yılları arası yazıldığı, bunda 2011 yılından sonra artan bir şekilde 2015 yılına kadar Suriye’den savaş nedeniyle Türkiye’ye gelen göçmenlerin önemli bir payı vardır. Göçmenlerin savaşta yaşadıkları, hukuki hakları ve topluma uyum süreçleri farklı bilim dalları tarafından doktora tezlerinde yer bulmuştur.

Göç ve göçmenlerle ilgili 2011-2020 yılları arası en çok doktora tezi yazılan üniversitelerin İstanbul ve Ankara üniversiteleri olduğu, yazılan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımında ise Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün en çok doktora tezi yazılan enstitü olduğu görülmektedir. Yoğun göç hareketlerine maruz kalan Türkiye’de göç ve göçmenler konusunun doktora tezi düzeyinde güvenlik bilimleri açısından yeteri kadar ele alınmadığı görülmektedir. Oysa ki illegal yapıların yoğun göçle birlikte ülkeye göçmen olarak giriş yapmaları kolaylaştığından Güvenlik Bilimleri Akademisinde yazılacak doktora tezleri ve sunulacak öneriler önem kazanmaktadır. Ayrıca Eğitim Bilimleri Enstitüsü de Türk eğitim sistemini rahatlatarak ve göçmen çocukların eğitimine katkı sağlayacak doktora tezleri ve öneriler sunması önem arz etmektedir. Çünkü; eğitim ülkelerin geleceğine yapacakları en büyük yatırımdır. Bir diğer bulguya göre ise sosyoloji anabilim dalının en çok tez yazılan anabilim dalı olduğu sonucuna varılmıştır. Anabilim dallarındaki bu sonuç konu dağılımını da etkilemiş ve sosyolojik konuların daha sıklıkla çalışılmış olduğu görülmüştür. Tezlerin araştırma desenine göre dağılımında ise nitel araştırma deseninin en çok kullanılan desen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazılan tezlerdeki örneklem grubu büyüklüklerinin nitel desenin çalışmalarda fazla kullanılmasına bağlı olarak en çok kullanılan örneklem büyüklüklerinin 1-100 kişi arasında olduğu sonucuna varılmıştır. Son olarak yazılan tezlerde en çok kullanılan veri toplama tekniği ve aracının ise doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre Alkar ve Atasoy (2020)’un yaptıkları “Türkiye’de göç üzerine yapılan doktora tezlerine yönelik bir içerik analizi” çalışmasında ulaştıkları sonuçlar araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Türkiye’de göç ve göçmenler ile ilgili yapılan akademik çalışma sonuçlarına bakıldığında göçün bir sonucu olarak göçmenlerin uyum sorunu yaşadığı (Polat Uluocak 2009; Han 2010; Topsakal, Meray, Keçe 2013; Avcı Koçoğlu, Ekici 2013; Kaştan 2015; Mercan Uzun ve Bütün 2016), göçmen öğrencilerle yerleşik öğrenciler arasındaki eğitsel seviye farklılıkları ve aynı sınıfta okumalarından kaynaklı ortaya çıkan problemler olduğu (Han 2010; Mercan, Uzun ve Bütün 2016), göç eden çocukların arkadaşlık kurma konusunda sıkıntı yaşadığı, göç yaşayan çocukların ailelerinin bölündüğü (Topsakal, Meray, Keçe 2013) ve göçmen öğrencilerin dil sorunu yaşadıklarına işaret edilmiştir (Mercan, Uzun ve Bütün, 2016). Bütün bu sorunların çözümünde eğitim önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’nin geleceğini doğrudan ilgilendiren bir durum olarak değerlendirilebilecek göç ve göçmenlerin eğitimi konusunda, araştırma bulgularından yola çıkarak özellikle de en çok göçmeni barındıran Türkiye’nin güney sınırındaki illerde yer alan üniversitelerde bu konu ile ilgili 2011-2020 yılları arasında doktora tezinin yazılmamış olması üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Ancak daha da önemlisi şu an bu sınır illerinde ilköğretim ve ortaöğretimdeki sınıf mevcutlarının ciddi bir miktarını, hatta bazı sınıf mevcutlarının tamamını oluşturan göçmen çocukların eğitimi konusunun doktora tezi düzeyinde çalışılmamış olmasıdır. Türkiye’nin eğitim sistemi açısından bakıldığında, bu kadar önemli bir konu olan göç ile ilgili 2011- 2020 yılları arasında 62 doktora tezinden sadece üç tanesinin göçmen-

lerin eğitimi ile ilgili olması bu konuya doktora düzeyinde gereken önemin verilmediğini göstermektedir. Göçmenlerin eğitim sorunu, göçle birlikte ortaya çıkan başlıca sorunlardan biri olup, doğal olarak da göçmen öğrencileri olumsuz olarak etkileyen bir durumdur. Göçmenlerin eğitilmeleri, uyum sorunu gibi birçok sorunla baş etmelerine de katkı sağlayacaktır.

Türkiye'nin geleceğini doğrudan ilgilendiren göçmenlerin eğitimi konusuna, akademik çalışmalarda her ne kadar yer verilse de doktora düzeyinde bu konuların ele alınması, araştırmacılara, uygulayıcılara ve yöneticilere göç ve göçmenlerin eğitimi ile ilgili sunulacak öneriler bakımından önemlidir. Ayrıca bununla birlikte "göçmen çocukların Türk eğitim sistemine kısa, orta ve uzun vadeli etkileri, göçmen öğrencilerin Türkiye'nin geleceğindeki yeri, göç ve göçmenlere daha geniş açıdan bakan öğretim programı revizyonları yapılmalı mıdır" gibi konularda doktora tez çalışmalarının yapılması faydalı olacaktır.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Göç konulu daha fazla sayıda doktora tezi yazılabilir.
- Yazılacak göç konulu tezlerde göçmenlerin eğitimi konulu tezlere daha çok yer verilebilir.
- Yazılacak çalışmalarda göçmenlerin eğitiminin nasıl olması gerektiğine dair tezler yazılabilir
- Göçmenlerin eğitimi ile ilgili dünyadaki uygulamalar ile Türkiye'deki uygulamaları karşılaştıran tezler yazılabilir.
- Göçmen çocukların okula daha kolay uyum sağlamaları için neler yapılabileceğine dair tez çalışmaları yapılabilir.
- Türkiye'de göçmenlerin eğitim sistemine olumlu veya olumsuz etkilerinin ortaya koyan tezler yazılabilir.
- Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin illerinde bulunan üniversiteler bünyesinde göçün başta eğitim, sosyal, güvenlik, ekonomik, kültürel boyutlarını ele alan doktora tezleri yazılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2019). *Göç sosyolojisi* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akşit, B. T. (1997). Göç araştırmalarında hızlı değerlendirme metodolojisi. A. İçduygu, İ. Sirkeci, & İ. Aydınğün (Dü.), *Türkiye'de İç Göç* içinde (s. 67-77). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Alkar, E. & Atasoy, E. (2020) Türkiye'de göç üzerine yapılan doktora tezlerine yönelik bir içerik analizi. *TESAM Akademi Dergisi* 7(1). 67-89.
- Alkış, S. & Güleç, S. (2003). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi coğrafya konularına yönelik görüşlerinin içerik analizi*. 12. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, sayı 1, 315-337). Antalya: Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, Y. E., Koçoğlu, E. & Ekici, Ö. (2013). Göçün eğitim ve eğitim yönetimine etkisine ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri (Diyarbakır örneği). *International Journal of Social Science (IJASS)*, 6(2), 91-105.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Castels, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri* (1. baskı). (B. U. Bal, & İ. Akbulut, Çev.) İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.
- Chen X, Tse H. (2010). Social and psychological adjustment of Chinese Canadian children. *International Journal of Behavioural Development*, 34(4), 330-338.
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(174), 33-38.
- Çelik, N. (2016). Yenilikçilik konusunda yapılan doktora tezlerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(1), 29-42.
- Çetin, A. (2016). An analysis metaphor used by high school students to describe physics, physics lesson and physics teacher. *European J. of Physics Education*, 7(2), 1-20.
- Çetingöz D. & Yıldırım Doğru S. (2017). Göç eden çocuklara sunulan sosyal beceri eğitim programının stresle baş edebilme durumlarına etkisinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(12), 187-202.
- Çiftçi, T. (2017), Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin (2006-2017) eğilimleri. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 864-887.
- Çuhadar, A. ve Sarı, M. (2007, Haziran). *Göç yollarında eğitim: İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okula ilişkin algılarının göç bağlamında değerlendirilmesi*. Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildiri, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Elo, S. & Kyngas, H. (2007). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.
- Erdem, C. (2018). Medya okuryazarlığı araştırmalarında eğilimler: Lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(4). <https://doi.org/10.30831/aku-keg.390260>

- Ereş, F. (2015). Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30.
- Farahani L. & Bradley G. (2018). The role of psychosocial resources in the adjustment of migrant adolescents. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 12, 1-11.
- Han, T. (2010). *Göç eden ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimde karşılaştıkları uyum sorunları* (Yüksek lisans tezi). *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir.* (Tez No. 302237)
- Karakuş, E. (2006). *Göç olgusu ve eğitime olumsuz etkileri* (Sultanbeyli örneği). (Yüksek lisans tezi). *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir.* (Tez No 186676)
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaşılan problemler. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 216-229.
- Kleining, G. & Witt, H. (2001). Discovery as basic methodology of qualitative and quantitative research [81 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 2(1), Art. 16, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs010116>
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Martinez Brawley, E. E., Zorita, P., M. B. (2011). Immigration and social work: contrasting practice and education, *Social Work Education*, 30(1), 17–28.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis [28 paragraphs]. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 1(2), Art. 20, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data Analysis: An expended sourcebook*. California: SAGE Publications.
- Nar, B. (2008). *Göçün eğitime ve eğitim yönetimine etkileri* (Dilovası örneği), (Yüksek lisans tezi). *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir.* (Tez No 228763)
- Parlakkaya, Ç. (2010). *Göçe bağlı olarak ilköğretim okullarında yaşanan istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir.* (Tez No 265905)
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Editörleri: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir), Ankara: Pegem Akademi Yayını.
- Petrishchev V. & Barkanova O. (2014). Socio-psychological adaptation of migrant and Russian school children to polycultural educational environment of modern schools. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, 4(14), 116-120.
- Polat Uluocak, G. (2009). İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. *Dokuz Eylül Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(6), 35-44.
- Sarıtaş E, Şahin Ü & Çatalbaş G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Stemler, S. (2000) “An overview of content analysis,” *Practical Assessment, Research, and Evaluation*: Vol. 7, Article 17. DOI: <https://doi.org/10.7275/z6fm-2e34>

Göç ve Göçmenlerin Eğitimi İle İlgili Türkiye'deki Doktora Tezlerinin İncelenmesi: Bir İçerik...

- Su S, Li X, Lin D, Xu X. & Zhu M. (2013). Psychological adjustment among left-behind children in rural China: the role of parental migration and parent-child communication. *Child: care, health and development*, 39(2), 162-170.
- Tarman, B., Güven, C. & Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Selçuk Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- Topsakal, C., Merey, Z. & Keçe, M. (2013). Göçle gelen ailelerin çocuklarının eğitim-öğrenim hakkı ve sorunları üzerine nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 27(6), 546-560.
- Turan, L., Sevim, O. & Tunagür, M. (2018), Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerinin özet bölümlerine yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 29-44.
- Türer, C. (1991). Eğitimde içerik analizi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 321- 327.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Basım.
- YÖK Ulusal Tez Merkezi (2019). *Doktora Tezleri*. Erişim tarihi: 21.03.2021, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Zaim, S. (2005). Türkiyeden göçler. *Uluslararası Göç Sempozyumu Bildiriler* (s. 327-330). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi.